

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős Szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklám-cikkek pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	8	Kor.
Félévre	—	—	—	—	4	—
Negyedévre	—	—	—	—	2	—

Hirdetések díjszabás szerint.

A kassai vértanuk boldoggá avatása.

X. Pius Pápa apostoli ítélete arról, hogy Isten tiszteltreméltó szolgái Körösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért Jézustársaságának papjai Krisztus Urunk szent hitének megvallása miatt valóságos vértanuhalált szenvedtek, s hogy az ő vértanúságukat Isten csodálatos jelekkel is megdicsőítette.

Krisztus Urunk anyaszentegyházának, mely földi versenytársa az égi Jeruzsálemnek, a sok ezernyi szent vértanu kiontott vére árán oly magasatosan szép és fenséges multja van, hogy méltán elmondhatni róla a királyi prófétával: „Dicsőséges dolgok azok, a miket felőled mondottak, Isten városa!” Szent Agoston szavai szerint ugyanis az anyaszentegyházat a vértanuk kiontott vére megdicsőíti és felmagasztalja, mivel győzhetetlen lelki erejüknek emléke csodálatosan gyarapítja a szent hit megvallása dolgában a hívek állhatatosságát, nemkülömben az enyészhetetlen javak után való buzgó vágyakozást, szent Pál apostol hatalmas bizonyossága értelmében, a ki azt tanítja, hogy távolról sem hasonlíthatók e világ összes szenvedései ahhoz a dicső felmagasztaltatáshoz, amely a szenvedések elviseléséért

egykor részünk leszen. Az anyaszentegyház szent mártírjainak dicsőséges története ime most három dicső vértanu koronájával gyarapszik, akik Kassán 1619. esztendőben a kath. szent hitet gyűlölő eretnekek fegyverétől pusztultak el. Ezen vértanuk: Körösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért jézustársasági misés papok.

Körösi Márk, a ki papi tanulmányait Rómában a magyar-német papképző intézetben végezte, majd Grácban egyetemi tanár volt, szerény életű, kiváló erkölcsű és kiválóan vallásos férfi volt. Esztergomban a papnevelő intézet elöljárói tisztét évek során át nagy tudással és dicséretes buzgósággal töltötte be, majd az ottani káptalan kanonokjai közé soroztatott. Majd kánonilag elbocsátatván, hogy felső Magyarországon egy magyar katolikus papnevelő intézetet szervezzen: ezen apostoli fáradozásának idején vértanui halált szenvedett az úgynevezett harminczéves háboru alatt, mely a tizenhetedik évszázadban a protestánsok fölkelései következtében Cseh- és Morva-

ország, Sziléziát, Ausztriát, sőt Magyarország felső részzeit is lángra lobbantotta.

Ennek az 1618-ik esztendőnek szeptember havában s ennek is mindjárt az elején elterjedt a híre annak, hogy a föllázadt eretnekek Kassa városát fenyegetik, s hogy kegyetlen haragjuk leginkább Krisztus igaz egyházának papjait üldözi. Körösi Márk ekkor már társaival, Pongrácz István magyar születésű és Grodecz Menyhért sziléziai származású jézustársasági papokkal a fejedelem és a kassai hívek meghívása következtében törvényesen ki voltak fölöttes egyházi hatóságuktól küldve, hogy az elnyomott és üldözött kassai katolikus hívek lelki gondozását magukra vállalják, és bár ez a három apostoli férfiú a fenyegető veszedelmet azzal is elkerülhette volna, ha kiki előbbi fontos hivatalában teljesíti addig viselt tisztét: amint megtudták a lelki vezérlet miatt szorongó kassai hívek állapotát, tüstént elhatározták, hogy Krisztus harcosainak élére állanak, bárha tudták, hogy a legbizonyosabb halál elé mennek.

Nem is türtöztette magát soká az eret-

T Á R C A.

Magdolna.

Irta: Zsögön Zoltán.

A sziklasírra alkony leple száll;
Kisértékent egy asszony arra jár.

Megszaggatott, setétruhája van,
S mint árny, az örök mellett elsuhan.

Es bőszen tépve dús aranyhaját,
Az éles köre vágja le magát.

A zajra a vak úr tompán felel
Es vérben ázik a duzzadt kebel.

„Szakadj le rám, te, sziklabilotzott!
Es fojtsd belém emésztő lángomat.

Örödbe nyujts számomra temetőt;
Vagy oh, add vissza újra nekem őt...

Urám, te szent s mindennél szebb valál:
Nem ölhetett meg téged a halál.

E kö takar s bár esonttá fogy kezem,
Én áttörök a sziklarétegen.

Csak egyszer lássam még szent arcodat
Es forró könnyel mossam lábadot.

Térded csak még egyszer karoljam át,
Mogenyhítyen e mell ögő havát.

Lábad tenger hajammal öntsem el
S ott hüljön ki a lángoló kebel!

Csak még egyszer... csak egyszer lásd e kint!
Es néma lesz a sziklasír megint.

Könyörtelen, zordan mered a fal.
El-elesüklő nyögés vak éjbe hal.

Az ör léptére néha kong az ür
S a földre a halálnak árnya dül...

Az utolsó liliumszál.

Már kétszer hervadtak el a vadvirágok Lugdunium berkeiben, mióta Appius Crudelis, a szörnyeteg prokurátor itta a keresztények véret. Dühbe letarolta a Messiás viruló kertjét, mint a villámszóró fergeg s nem hagyott benne semmit, csak egy hófehér liliumszálat. Ezt is azért, mert a hatalmas Julius Fortisnak, a császár kegyencének volt a neje.

A tiszta nyári éjszaka egész varázsa leszál-
lott Lugdunium fölé. Diana ezüstöt hintett a fák sötétzöld leveleire, a gazdag házak dombor-
műves homlokzatára, a csarnokok márvány osz-
lopaira.

Blandina, a liliumszál, férje mellett ült a peristylium szélén biboros kereveten s pillát félíg lecsukva hallgatta az előtte elterülő kert fájnak tükös susogását. Földig erő hófehér pep-
lum volt rajta, melyet derekához szorított a drágaköves övecske. Kedves arcát sötét haja árnyekozta be, apró lábait pedig gyöngyös sárk takarták.

Egyszerre hirtelen megrázkodott s márvány-
karjaival ijedten fogta át férje nyakát.

— Mi az Blandinám? — szólt a dalias termetű Julius Fortis. — Talán bohókás Lemu-
rok nevettek rád a kert árnyekából? Lám, lám, a pajkos szellemek még Luna uralma alatt is ijesztgetik az embereket.

Az asszonyka szomorú mosollyal emelte szemét férjére.

— Oh Julius, hisz tudod, hogy én nem fe-
lek a pajkos Lemuroktól. Az én lelketem a ke-
resztények Istene örzi. De téged féltlek, mert
miattam el fogod veszteni a császár kegyét s
akkor jaj mindkettőnknek!

A büszke római arcán az önéretet tüze
gyült ki.

— Hat aztán, ha a császár kegyét elvesztem
is, nem védi-e a mennydörgő Jupiter az ő fiát,
vagy a csataszerető Mars az ő szolgáját?

— Én csak az én Istenemben bizom. Ő

nekek haragos indulata, mert rögtön megparancsolták Isten tiszteletreméltó szolgálainak, hogy a házból ki ne tegyék a lábukat; majd körülrakván a házat katonákkal, senkit hozzájuk be nem bocsátottak s a fogságra vetett papoktól minden külső segítséget, minden ételmelet elvontak. Végre a boldogságos Szűz születése ünnepére virradólag az éjszakának sötétjében megrohanták őket a vad eretnekek és Pongrácz Istvánnak, aki legelőször eléjük került, mellét vas buzogánnyal átütik, mikor pedig valamennyire ismét magához tért, földre vetik, levetkőztetik, kezeit hátrakötik, oldalát égő fákllyakkal sütögetik s annyira összeégetik, hogy belsőszeit látni lehet, testét rútul megcsönkítják, lábbal rugdossák, fejét szíjjal irtalmatlanul összeszorítják, úgy hogy szeméi rettenetesen kimerednek, a saját véreben meghempergetik s a földön meghurcolják, s mert még így is élt, fejét két helyt is rettenetesen megsebzik. Mikor pedig a kínzásba végleg belefáradtak s azt hitték, hogy már meghalt, testét belevetették a legközelebbi pöcögődörbe, hol teljes husz óra hosszat a halálánál százsor rosszabb gyötrelmeket szenvedett, s e szörnyű kínok közepette oly lelki erőt és állhatatosságot tanúsított, hogy még a véletlenül arra járó egyházfit is atyai szóval hitének bátor megvallására buzdította.

Majdnem ugyanazon-módon, hasonló lelki erővel szenvedték el a vértanui halált Kőrösi Márk és Grodecz Menyhért, akiket szintén összeégettek, megcsönkítottak, összetörték, a pöcögődörbe vetettek, jóllehet ezeket előbb lefejezték.

Isten ezen szolgálainak vértanasága, melynek híre hamar messze terjedt és melynek valóságában mindenki hitt, nyil-

vánvalóvá lett ama sok jel, sőt valóságos csoda révén, amely dicsőséges sirjuk fölött történt, minék következtében úgy a püspöki hatóság, mint az Apostoli Szent-szék szükségesnek ítélte, hogy az ő valóságos szent vértanaságuknak bizonyítása okából rendes kánoni peres eljárás tésésék folyamatba. Ennek megtörténte után hiteles voltak elismertetett Rómában a Szent Szerartások biboros gyülekezetének 1868-ik évi február végén tartott ülésében, b. e. IX. Pius pápa által jóváhagyott végzéssel. XIII. Leó pápa rendeletéből ujra felvétellett ezen ügy és a biboros atyáknak egy külön testületére bízott, hogy végső ítéletet hozzanak róla. Ezen gyülekezet a mult esztendőnek Május hava derekán tartott ülésében, melyet a vatikáni palotában tartott, azon föltett kérdésre: *Vajjon bizonyos-e, hogy Kőrösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért jézustársasági atyák a szent hit megvallásáért valóságos vértanaságot szenvedtek, s hogy a megtörtént csodák és jelek valósággal megerősítik ezt a vértanaságot abban az értelemben, hogy azt ünnepélyesen ki lehessen hirdetni?* — valamennyi biboros atya és a gyűlésen ülésel és szavazattal bíró tudós egyházi méltóság egyhangulag a bizonyosság mellett szavazott. Szentséges Urunk és Atyánk X. Pius pápa pedig, a kit mostanában emelt föl Isten szent Péter trónjára, s akit a gondviselő Isten egyháza vigasztalásául adott és hivel öröme és a szentegyház dicsőségének emelésére sokáig boldogan éltesen, meghallgatván mindazt, amit ez ügyre vonatkozólag Cretoni Szerafin biboros a Szent Szerartások gyülekezetének elüljárója Ő Szentségének előterjesztett, úgy ítélte, hogy nagy dologról lévén szó,

mielőtt a pápai tekintély végszavával az ügyet eldöntené, a memyei világosság kegyelmét buzgó imával kérni fogja.

Végül ezen a mai napon (Vizkereszt ünnepén), mely Krisztus Urunk égi fényességének a napkeleti bölcsek előtt való föllángolását évről évre fennen hirdeti, Szentséges Atyánk a legszentebb áldozat bemutatása után, magához hivatván *Cretoni Szerafin* biborost, a Szent Szerartások gyülekezetének fejét és *Steinhuber András* biborost, a szent vértanuk ügyének előadóját, továbbá *Verde Sándor* atyát, mint szenttéavatási ügyészt és engem alólirt titkárt, mi előttünk kimondotta és ünnepélyesen kijelentette, hogy *annyira bizonyos, hogy Isten tiszteletre méltó szolgálói Kőrösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért* jézustársasági papok a szent hitért valóságos vértanaságot szenvedtek, melyet Isten igaz csodákkal és jelekkel kitüntett, miszerint minden további fennakadás nélkül elő lehet készíteni az ügy további elintézését.

Megparancsolta továbbá, hogy ezen okirat kihirdetessék és a Szent Szerartások gyülekezetének irattárában elhelyeztessék. 1904-ik évi Január hó hetedik napján.

Cretoni Szerafin biboros,
a szent szerartások gyülekezetének elnöke.
Panici Diomedes,
titkár.

Szentséges Urunk és Atyánk X. Pius pápa a folyó évi *Vizkereszt* ünnepén és folytatólag Bőjt első vasárnapján — fényes gyülekezetben kimondotta azon szót, amelyért a halhatatlan emlékü Pázmány Péter esztergomi érsek ideje óta, majdnem három évszázadon át szüntelenül kérelmezett a magyar püspöki kar, és

bizonyosan segítene téged is, ha hozzá ténél. Oh te nem tudod, mily végtelen jó Ő, mily édes Érté meghalni! . . .

— Igaz Blandinám, hogy föl nem foghatom keresztény testvéreidnek mosolygását a halál előtt. Van valami megerthetetlen a ti hitetekben. Különbön alighanem megint talált valakit a prokurátor, mert két oroszánt hozattott.

— Oroszlánt?! kiáltotta az asszony.

— Igen! Mi különöset találsz benne, hisz ezelőtt is oroszánokkal öldöstette testvéreidet?

Blandina megfogta férje kezét, melyen a szemébe nézett s nyugodtan mondá:

— Azt édes Julius, hogy most már csak egyedül én vagyok a keresztény Lugduniumban.

A férfi szemében villámok látszottak: felugrott a kerevetről s kardjára csapva kiáltott:

— Mit? Hozzád merészelné nyulni?! Herculesre! mielőtt ezt tenné, megmutatom neki Styx zavaros hullámaint s a fehér szakállu Charon révészt!

— Csillapodjál Julius! — szólt Blandina, visszaültetvén férjét a kerevetre. — Megtehetnéd ezt akkor, ha még mindig a császár kegye sütné rád. De látod, az oroszánok azt jelentik, hogy te már kiestél a kegyből s nem félsz tőled!

— Nem értelek!

Blandina felelni akart, de siető léptek zaja hallatszott az atriumból s nemsokára rövid tunikás hírnök állott előttük.

— Nemes Julius-Fortis! A mindenható Imperátor parancsa érkezett a prokurátorhoz, mely oly sürgős, hogy azonnal meg kell hallgatnod! — szólt a hírnök.

— Jól van, mindjárt ott leszek! — felelt Julius, mire a katoná eltávozott.

Blandina most zökögva borult férjére.

— Oh Julius, ne menj el, ne menj el! Törbe akarnak esalni, még akarnak ölni, hogy engem megölhessenek.

Ekkor kezdett egy szomorú dalba Venus bujdosó madara, a kis csalogány a közeli sűrűben. Oly szívreható volt az éneke, hogy az asszonyka még erősebben zokogott, az erős férfi szemében szintén nehéz könyesepp jelent meg. Mintha az a madárdal halottas énekük lett volna. Mindketten úgy érezték, hogy utolsó együttlétük ez. A csalogány pedig tovább dalolt szomorúan, nagyon szomorúan.

Igy bucsúzott el az utolsó lilionszál a földtől . . .

Julius pedig gyöngéden bontogatta le karjait magáról, leültette a bíbor kerevetre, biztatta,

hogy ne féljen semmitől, visszajön ő mindjárt De Blandina szomorúan rázta szép fejét.

— Oh Julius, nem látlak én már soha többé. Csak egyre kérlek, ha szeretni fogsz, próbáld meg szeretni az Istent, a kit én imádom.

Julius Fortis még egyszer megécskolta nejét és eltávozott . . .

A lilionszál egyedül maradt . . . Felbámult a ragyogó mindenségbe . . . szép ajkán tulviági mosoly jelent meg . . . Nem érdekelte őt már a földi természet büvössége . . . Nem látta a Diana ezüstjé ringató lombokat, nem hallotta Venus madarának édes hangjait . . . Nem érezte a csokolódzó zefir lehetét . . . Ő már nem volt a földé . . . Fönn suhogott lelke szárnya az Isten ragyogó lénye körül, a hová készülődött.

Igy találták őt a prokurátor emberei s elvadult lelkükbe e tiszta lénynek látása félelmet öntött.

— Engem kerestek? — fordult hozzájuk méltósággal Blandina.

— A prokurátor . . .

— Tudom, meg akar ölni a hitemért, én pedig meg akarok halni érte! Vezetetek!

S úgy ment főhefére peplumában a bíbéc-esapat előtt, mintha ő vezette volna azokat a vesztőhelyre, nem pedig őt azok.

pápai hatalomszavával elismerte és kimondotta, hogy Istennek az a tiszteletre méltó három papja, a kiket nálunk *kassai vértanuk* neve alatt emleget a katolikusok kegyelete, névszerint Kőrösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért Jézustársaságának papjai, valóságos martirok, akik Krisztus igaz hitéért szenvedtek és haltak meg és a kiknek vértanuságát Isten rendkívüli jelekkel és csodákkal is megdicsőítette. — Ennélfogva rövid időn belül, talán még a jelen év folyamán meg fog történni a három kassai vértanu boldoggá avatása és meg fog engedtetni az ő nyilvános tiszteletük. Minket, erdélyi katolikusokat annál közelebből érdekel ezen örvendetes esemény, mert a boldog vértanuk egyike: *Pongrácz István*, ősnemes erdélyi család tagja, itt született *Alvincen*, mely község nevéhez annyi nevezetes történeti esemény emléke fűződik; Kolozsvárt tanult a jézustársasági atyáknál s úgy is, mint az intézet díszes és szemefénye és úgy is mint a Mária kongregáció buzgó tagja, meg azért is, mert ő szenvedte el a legborzasztóbb kínokat és legtovább, és más két társát is nagy lelki erővel buzdította a hősiesség kitartására: egyaránt alkalmas arra, hogy ifjúságunk és hiveink elé követendő példaként állítsuk. Hogy tehát a boldoggá avatás ünnepére hiveinket ellőkép előkészítsük, elrendelem, hogy Szentséges Urunk és Atyánk erre vonatkozó és itt magyar nyelven közölt apostoli irata folyó évi május 1-én Szent Fülöp és Jakab apostolok ünnepén, mely ez évben husvét utáni negyedik vasárnapra esik és melyet mint püspökké szenteltetésem évforduló napját ezzel magamra nézve különösen örvendetessé óhajtok tenni, a hívő népnek a szószékről felolvas-

Másnap, midőn már Phoebus piros sugarakat küldött a földre s keleten szomorú Nox bontogatta barna fátyolát, Lugdunium utcáin nagy csoportok verődtek össze s bámulva méselek, hogy mily bátorsággal állott meg az a gyöngye asszony az oroszlanok előtt. Eleinte lábához esúsztak s alázatosan nyaldosták, csak akkor tépték össze s mit akkor meg nem értett, hősítették fel őket.

A prokurátor pedig meglegedetten mondotta:

Letörött már az utolsó lilioszál is a Messias lugdunijumi kertjében. Most teremtsen hát újat a keresztények Istene!

És őrfilt az utolsó lilioszál halálának.

Pedig ezalatt Julius lelkében derengeni kezdett az isteni világosság; sötét börtöne fenekén szeretőn kezdte a keresztények Istent, mert ő a szenvedőknek Istene. A hős Blandina szavai feleledek szívében s mit akkor meg nem értett, most tisztán állott előtte.

Nemskára börtönöreibek már Krisztust hirdette s hintette a magot, melyből a Messias kerti újból felvirult s az utolsó nem volt utolsó mert nyomokan millió fakadt . . .

B. L.

tassék, megmagyaráztassék és kedves hiveim a boldoggá avatás ünnepélyes ténnyének kihirdetése napjára kellőképp előkészítettessenek.*)

Gyulafehérvárt, 1904-ik évi március hó 25-ik napján.

† *Gusztáv Károly*,
erdélyi püspök.

A püspökök jogai és kiváltságai.

(Folytatás.)

Most már, hogy a püspökök jogairól és kiváltságairól jöformán mindent elmondottunk, átterhetnénk az ő rendes, azaz köznapi ruházódásuknak az ismertetésére.

Mivel az egyházi törvény azt írja elő, hogy a püspök a fölszentelés előtt a többi papokénál nagyobb hajkoronát, (pilis-tonsura) vágasson, ennek eltakarása végett, de legfőképen annak jelzésére, hogy fejének azon a helyen kenték föl a próféták olajával és a főpapi és egyházfejedelmi tiszt szent krizmájával: a püspök fején állandóan violaszínű selyem főveget visel. (Capucium, pileolus, salideo, berrettino.) Ezt csakis a saját szent miséjében teszi le, a prefációtól az áldozásig. Ha a más által végzett szent misén van jelen, vagy ha a kitett Oltárszentség előtt megy is el, vagy akár maga viszi is azt: ezt a főpapi kis főveget letenni soha sem tartozik. (Congr. Rituum Decr. in Oppiden. No. 2895. [5017]). Viszont a római szokás az, és ezt tartják nálunk is, hogy a kitett Oltárszentség előtt letessék, sőt a más által végzett szent misé megfelelő részében is. Ez a violaszínű kis főveg jöformán kizárólagos ismertető jele a püspöknek, amennyiben a föld kerekén csak a montecasinói és a pannonhalmi beneés főpátek használhatják mint igen-igen nagy kiváltságot. Ez a kis főveg a pápánál hófehér, a biborosoknál biborvörös, a püspököknél violaszínű és a valóságos szerzetes apátoknál fekete. Feketét azonban az egyházi szertartásokon kívül minden pap kedvére használhat. A kardinálisoknak ezt a kis főveget ünnepélyes alakban adják át, s a Róma városán kívül lakóknak pápai díszkövetség viszi meg. Egy további főveg az u. n. biretum, melynek alakja eléggé ismeretes, mert a misés papok is használják. A püspökök biretuma violaszínű; a spanyolok a tejetén zöld bojtot viselnek. Ezt a violaszínű biretumot azonban Rómában a pápa előtt a püspökök csak azóta viselhetik, a mióta ezt nekik a boldogult XIII. Leó pápa egyik jubileuma emlékére (talán 50 éves püspöki jubileuma volt) megengedte. Régebben fekete biretumot kellett ott viselniük. A Veszely K. által kiadott régi gyulafehérvári füzetekben olvashatók Lőnhart Ferenc akkori oldalkanonok igen érdekes és nagy közvetlenséggel papírra vetett Római Leveli, melyekben azt is megírja, hogyan üzentek rá Haynald Lajos akkori erdélyi püspökre, hogy Virágvasárnapján IX. pius pápa miséjén „veres” reverendában, karingben és „veres” mantellettában és a mi a leveliről szinte botránkoztatja, fekete biretummal jelenjék meg. A pápa püspöki egyházának, a lateráni bazilikának kanonokjait láttam hermelinesen, „veres” reverendában, de fekete biretummal. Ez a macskakörmös „veres” szó ugyanis époly speciális erdélyi valami, mint p. o. a rózsamali bornak a zamataja, vagy a sült oldalas káposzta cikával. Holmi idegen nem ért ahhoz! Rendes

* Megjegyzem, hogy Kalocsán Tóth Mike jézustársasági főgymn. tanárnál 1 koronáért igen szép kiállításban és vonzó írásmóddal megírt hiteles éleleírás kapható a három kassai vértanunak.

egyházi törvény szerint a veres violaszínű biretumot használhatnak nálunk a kanonokok és főesperesek. Hogy az alesperesek is használjanak, amire szintén volt példa, ahhoz nagy effronteria kell, mivelhogy ez világosan meg van tiltva. Detto azok az apátek vagy prépostok; kik nem kanonokok, szintén nem használhatnak, azért, mert IX. Pius pápa 1872 évi aug. 27-én kelt Constitúciójában ezt kifejezetten és világosan megtiltotta az adinstar protonotáriusoknak is, akik pedig szintén infulások és nagyobb úrak, mint a mi címzetes apátjaink; de következék ez a már sokat említett VII. Sándor-féle 1869. évi Constitúció 24 §-ának azon rendelkezéséből is, hogy „in missis privatis a simplicibus Sacerdotibus quoad ornamentum non differant”, már pedig világos törvény, hogy a biretum a szt. mise ornátus kiegészítő része. Ez talán csak elég világos. Különös jelentőségű a biborosok biretuma; melyet Rómában a pápa extra Urbem sok helyt maga az uralkodó szokott pápai megbízás alapján az új biboros fejére tenni. A legtöbb kardinális külön díszszobában tartja a biretumát (Sala di berreto) s akkora ennek a tisztessége, hogy az egyik portugalliai király, aki előbb kardinális volt s akit a pápa, hogy magva ne szakadjon az uralkodó családnak, fölmentett az egyházi rend bontó akadályai alól, vagy, amint a régi ev. ref. papszerek hivatalos házasságrontó (bontót akart talán mondani? Szerk.) stílusa mondaná: boldogabb házasságra szabadtott, még mint koronás király is viselte diadémba foglalva a vörös biretumát s meghagyta, hogy azzal is temessék el.

(Folytatjuk.)

EGYESÜLETI ÉLET.

— A gyulafehérvári Központi Oltár-egyesület a Boldogságos Szent Szűz „Immaculata” címének 50 éves jubileumát azzal ünnepli, hogy április hó 3-án, 4-én és 5-én a szegény templomok felszerelésére szánt egyházi készleteit az irtalmas növények zárdájában közszemlére teszi ki. A kiállítási tárgyakat püspök úr ő méltósága április 2-án d. u. 3/45-kor szenteli és áldja meg. A kiállítás a nagy közönség számára husvét napján a 8 órai szent mise után nyílik meg. Tetszés szerinti adományokat köszönettel fogad az Oltár-egyesület.

— *Tanonc-Otthonok köréből.* A Gyulafehérvári Kath. Tanonc-Otthon növendékei, mint lapunk megelőző számában jeleztük máre. 19-én végeztek husvét szent gyónásukat. Szent áldozás előtt, mely püspök urunk házi kápolnájában volt, ő méltósága szent beszédet mondott a napi evangéliumról szeretett fiamnak. Lélekemelő mozzanata volt ezen szentáldozásnak a mely buzgóság, mely inasaink ezen alkalommal is eltöltötte, az első áldozók nagy száma kiknek eddig nem volt alkalmuk szentgyónáshoz és a szent áldozáshoz járulniok. Szent áldozás után mindnyájan kegyes főpásztorunk bőkezűségéből gazdag reggeliben és egyéb emlékezetes ajándék tárgyakban részesültek az inasok, a kik ezuttal 115—120-an voltak.

— A Kath. Kör, melynek helyiségei az Utry-fele házban a piac téren van, ápril első hetében nyílik meg és így a kör már a legközelebb működését is megkezdheti. Az ünnepélyes megnyitást mint értesülünk május 1-én lesz, nagyobb szabású ünnepélyek között, melynek előkészítésén serényen dolgozik a kiküldött bizottság.

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Püspök-urunk f. hó 23-án Budapestre utazott. Majláth Géza gróf városunkba érkezett.

— **Püspök urunk** március hó 22-én kelt III. számú főpásztori körlevelét fiú hódoló szeretettel vettük. A körlevél közli Szentséges Atyánk X. Pius pápa apostoli ítéletét a kassai vértanúk boldogga avatása ügyében. Mivel egyházmegyénket ezen apostoli ítélet igen közölről érdekli, mert a három boldoggá avatandók egyike Pongrácz István vértanu, a ki a legborzasztóbb kínokat szenvedte, egyházmegyénk diósóságára alvinci születésű önménes erdélyi család tagja. — azért ezen apostoli ítéletet szó szerint hozzuk, hogy az abban foglalt örömet lapunk minden olvasójával megosszuk. A körlevél további részei szólnak: a szentmise és ajtatos alapítványok összegének szabályzásáról, — pályázatot birtok a magyar királyi kincstár kegyurasága alatt álló kolozsi és deésaknai plebános állomásokra, a zsinatvizsgák idejéről, melyek május 17, 18 és szeptember 20, 21-én lesznek. Több halálozás, személyi változás és a Szent István Társulatról való fontos tudnivalók közlése után a jó könyvek és Grósz Ferenc plebános által vezetett római zarándoklat ajánlásával varódi főpásztorunk ezen apostoli körlevele.

— **Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe.** A tavasz ezen szép ünnepe újból örömet hozott szívünknek. Úgy látszik, hogy a természet márc. 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján ez idén versenyre kelt és együtt akart ünnepelni az éggel, mert az egész nap valami gyönyörűséges tavaszi verőfényt ontott magából. Hívünk ezért nagy számmal jöttek fel a székesegyházba; hogy ott a boldogságos Szűz Anyának megköszönjék a tavasz első örömeit. Az ünnepélyes szent misét itt Fábián Sándor nagyprépost mondta, mely után alakilag és tartalmilag nagyszabású és sokáig emlékeztető maradó gyönyörű szent beszédekkel délelőtt magyar és délután német nyelven Dr. Vass Albert theologi tanár tartott.

— **Wagner Sándort,** lapunk-felelős szerkesztőjét súlyos esapás érte, folyó hó 23-án vesztette el kedves édes anyját. A megboldogult édes anyának temetése, kit szeretett gyermeke karjai között talált a halál, e hó 25-én ment végbe nagy részvét mellett, Zsibón a hová még a mult hét elején elutazott felelős szerkesztőnk. Az árván maradt gyermek szomorúságához, mint szent hitünk bátor és erős harcosához, mely részvéttel csatlakozik minden ismerőse, barátja és lapunknak minden egyes olvasója. Isten adjon vigasztalást neki, — a megholtak pedig csendes örök nyugodalmat. Have pia anima!

A szomorú esetről a gyászoló család a következő jelentést adta ki:

Alólirottak megtört szívvel, de Isten akaratában keresztény lélekkel megnyugodva tudatjuk, hogy a gyermekeiért áldozó szeretettel élt, pártatlanul gondos jó anya, kedves nagyanya és testvér öz. Wagner Jánosné sz. Hoffm Anna folyó hó 23-án d. u. 3^{1/2} órákor, életének 57-ik, szomorú öregségének 16-ik évében, keresztény türelemmel viselt kínos szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. Egész élete a szereteté, a hűség és a munká volt. Most akart gyermekei körébe földi pihenésre megtérni, de az Úr szent akarata örök pihenésre szőlította. És mi árván maradtak megnyugsunk az isteni rendelkezésben, mert tudjuk, hisszük és érezzük, hogy ő ott, a földön túl is velünk lesz. — Jó harcot harcolt, nyugodjék békecségen! A megboldogult földi részei f. hó 25-én d. u. 3 órákor fogtak a róm. kath. szertartás szerint a zsbói közös te-

metőben örök nyugalomra elhelyeztetni, lelki üdvösségeért az engesztelő szent mise f. hó 26-án d. e. 9 órákor lesz. Az örök világosság fényeskedjék neki! Zsibó, 1904. március 24. Wagner Sándor és neje K. Péterffy Etelka s gyermekei: Margitka, Sanyika és Pálma. Wagner János és neje Südy Margit. Wagner Albert. Wagner Mariska férj. Laffeurse Edéné s gyermekei: Margitka és Beluska. Pálffy Józsefné sz. Hoffm Lotti testvér s fia: József.

— **Halalozások.** Tamási Péter kir. törvényszéki iroda igazgató életének 53-ik s boldog házasságának 29-ik évében f. hó 23-án éjjel 2 órákor Kolozsváron — hova megrongált egészségének helyreállítása végett utazott, rövid szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. Szépen mondja róla a gyászoló család által kiadott szomorú jelentés: Kitudt családunknak erős oszlopa, lehullott koronája. Méregetlen gyász és bánat foglalta el helyét. Elhunyt a szelid jó lelek, kit benne mint barátban szeretni lehetett; nincs többé hivatali körenek e lelkiismeretes, faradhatatlan munkássága tagja: az egyház is hű fiát vesztette benne. Az Isten akaratában való megnyugvás s a viszontlátás reménye adnak erőt mely fájdalomuk övéinek. A megboldogultnak porhüvelyét Kolozsvárról márc. 25-én Székely-Udvarhelyre szállította a gyászoló család, hol még az nap a nagyszámú rokonok, a jóbarátok, a hivataltársak s az egész város mely részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. Lelki üdvösségeért a szent mise áldozat tegnap reggel 8 órákor mutatott be a székelyudvarhelyi plebános templomban. Váratlan halálát özvegyén: született Gáll Rozán kívül négy árva gyermeke: Aurél, Béla, Bandi, Jenő és testvére Tamási Aron kanonoks nagy számu rokonság gyászolja. Öszinte részvételt osztunk mi is ezen szomorúságban és Istentől vigasztalást kívánunk a melyen sujtott kanonok urnak és a bánatos gyászoló családnak.

Gundy István a brassói róm. kath. főgimn. VI. osztály tanulója ifjú életének 17-ik évében hosszas, de türelemmel viselt szenvedés és a halotti szentségek áhitatos felvétele után március hó 22-én Brassóban elhunyt. Földi maradványai f. hó 24. d. u. fel 4 órákor helyezték örök nyugalomra a bolonyai nagytemetőben. Korai halálát bánatos szülők kívül három testvére gyászolja.

Aldott legyen emlékü, nyugodjanak békecségen és az örök világosság fényeskedjék nekik!

— **Egyháztanácsi ülések.** A gyulafehérvári. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke március hó 20-án d. e. 10^{1/2} órákor a városháza tanástermében rendes gyűlést tartott, a melyen jelen voltak: Zomóra Dániel elnök-plebános, Novák Ferenc főgondnok, Csabry Bonifác dr. szám. gondnok, Kárpiss János, jegyző, Ávéd Jákó, Straubert Ödön, Polónyi Gyula, Péter János dr., Fejér Gerő dr., Atzél Béla dr., Balás Endre dr., Körösy László, Müller Lajos egyháztanácsosok és Kopatz Gergely székesegyh. segédlelkész. — A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után Zomóra Dániel elnök-plebános jelentést tett arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Szász Károly egyházközségi elemi iskolai tanítónak a második ötöd-éves korpótlékat az állami segélyből már kiutalta, továbbá hogy Fejér Gerő dr.-nak iskolalátogatása alkalmából a mult gyűlés eléterjesztett szakszerű észrevételeit a tanítókkal ahhoz tartás végett közölte.

Ezután Kárpiss János jegyző az egyháztanács megbízása folytán az alapszabályok tárgyalásával kapcsolatban kimerítően előadta a gyulafehérvári egyházközség szervezésének történetét, mely előadásáért a gyűlés a főgondnok

indítványára köszönetet mondott, s azt a lapban való közlésre és bővebb kidolgozásban majd a jövő közgyűlésen való felolvasásra ajánlotta. Az előadás kapcsán a tényállás megismerésével élénk eszmecsere támadt az alapszabályokról, amelyben Ávéd Jákó egyháztanácsos kifejtette, hogy az 1877. évi 50. sz. püspöki körlevelében foglalt szervezeti szabályok ezen különleges helyzetű egyházközségre nézve is alkalmazhatók, a rendkívüli esetekben pedig majd annak idején a módosítás ügyében felterjesztést lehet tenni. Majd Fejér Gerő dr., Atzél Béla dr. és Polónyi Gyulának ezen tárgyhöz való hozzájárulása után Novák Ferenc főgondnok indítványára, aki az egyházközség 1890. július 20-án való szervezésekor a módosítás ügyében tett nyilatkozatának okait kifejtve, újból hangsúlyozta, hogy a hitközség tagjainak a jogoknak megfelelő kötelesegeket is kell magukra vállalniok, a gyűlés az eddigi alapszabályokat módosítás nélkül hagyta és elnök plebános indítványára azoknak új kiadását elhatározta.

Csabry Bonifác dr., szám. gondnok előterjesztette azután a „régii temető alap” 1903. évi számadását, mely alapján jelenlegi állása: takarékbetétben: 421 K. 28 fill. és haszonbér hátralekban: 56 kor. A régi temető kapcsán szóba kerülő a szomszédos házépítőnek jogtalan telekfoglalása, a gyűlés felhatalmazta a gondnokot, hogy az elnökkel egyetértve törvényes úton 100 K.-ban megállapított kárpótlást szerezzen.

Az egyházközségi közgyűlés tárgyainak megállapításánál Novák Ferenc főgondnok lelkesen kifejtve Istenben boldogult Fogarasy Mihály erdélyi püspöknek a városon építendő plebánia és a városi plebánia templom céljaira való nagy áldozatkészségét és nemes törekvéseit, amelyeknek akkor részint maga a város, részint pedig a politikai változások utján állottak, azután példakép rámutatva a városi árvaház-alap megteremtésének módjára, a gyűlés egyhangú hozzájárulásával indítványképp főlveteti bizonyos fokú egyházközségi megadóztatásnak szükségességét, a melynek tervezetét egy újabb egyháztanácsi gyűlésen elkészítve, a közgyűlés elé fogják terjeszteni. Ávéd Jákó felszólalása alapján ezen egyházközségi kötelezettséget a városon építendő templom és plebánia-alap gyűjtésének címén fogadják el a gyűlés. A közgyűlést az elnök meghatározása szerint április vagy május hó valamely vasárnapján, Novák Ferenc főgondnok szives ígérete és gondoskodása folytán a városi Vigadó nagytermében fogják megtartani, s annak idejét és tárgyait hirdalpilag és plakátokon az egész egyházközségnek tudomására hozni.

Végül Straubert Ödön, Balás Endre dr. és Müller Lajos dr. egyháztanácsosok jelentést tettek az egyházközségi elemi iskolában kötelezőszerűleg végzett iskolalátogatásokról, amelyeknek megfigyelve a tanítást, azt általában eredményesnek, de különösen a vallástannál és magyar nyelvnél igen sikeresnek találták. Ezen jelentésekkel kapcsolatban foglalkozott a gyűlés az iskola hiányával és Ávéd Jákó indítványára az iskolaszék kérelmét intéz az erdélyi püspökhöz, előadva a szükségleteket a meglévő tantermek javítása és újaknak építése, valamint a felszerelésnek megújítása és tökéletesítése ügyében. Az indítványok során Péter János dr. az elemi iskolai majálisoknak általánossá tételét óhajtotta, hogy ez alkalommal való tetszés szerinti adakozásból lassan egy kis iskolai alapot szerezhessenek, mely indítványt az egyháztanács Ávéd Jákó módosításával elismerőleg elfogadta. A gyűlés 12 órákor befejeződött. KJ.

A kézdívsárhely-kantái r. k. egyház-köztség tanácsa Stadler Albin lelkész vezetésével f. hó 20-án d. u. tartotta az évben első ülését. Elnök szívesen üdvözölte az egyháztanácsot s bizalommal kérte az egyháztanács tagjainak támogatását. Az egyháztanács részéről Dr. Bánffy Zs. főgondnok üdvözölte az új lelkészt s biztositotta az egyház tagjainak lelkes támogatásáról. Elnöki előterjesztések következtek ezután. Pál István apátkanonok előadó levelben mondott kedves köszönetet a 25 éves áldozásága alkalmából kifejezett üdvözlétért. Takács Vida volt lelkész, loessei házfőnök levelben vett búcsút az egyháztanácsától és a hitközségtől. Mindket levelben kifejezték kellemesen érintettek az egyháztanácsot, mely Takács Vida volt lelkésznek itt kifejtett lelkes buzgalmaért jegyzőkönyvileg és átiratilag fejezte ki meleg elismerését. Püspöki leiratokat terjesztett elő ezután az elnök, melyek szerint az 1901. és 1902. évi számadások helyesnek találattván, a felmentvényt Dr. Vargha Béla gondnoknak az elismerés teljes kifejezésével adta meg gróf püspök urunk. A kepekiróvás ellen beadott 22 felebbézés javaslat tételre kiadott a kepe kivétőt és bírót bizottságnak. Az egyháztanács megbízatása lejárván, az új választás eszközölésére husvét harmadnapján (ápr. 5-én) d. e. 10 óra egyházi közgyűlés hívatik össze, mely a kántori lak eladására vonatkozó egyháztanácsi javaslat fölött is határozni fog. Az egyháztanács ülésén résztvettek Stadler elnökön kívül Dr. Bánffy Zs. főgondnok, Dr. Balogh Vendel egyh. ügyész, Vajna Károly egyh. tanácsos és jegyző, Asbóth Viktor házfőnök, Fejér Károly kir. járásbíró, Fejér Antal, Hamar Zoltán, Rada Elek s. lelkész, Nagy József, Tuzson Pál és Bertalan András egyh. tanácsosok.

— **A hegyaljai esperes kerület** papsága és tanítói testülete ősi szokás szerint folyó hó 22-én végezte husvétii szent gyónását a székesegyházban. Szent gyónás után az összes megjelentek tiszteltek püspök urunknál, kiknek Möller műépítész nagy részletességgel magyarázta meg a székesegyház rég tervbe vett és most már közelebb megkezdendő restaurálási módozatait. A kerület papságát és tanítói testületét Imets F. Jákó apátkanonok, a kerület érdekében gazdag főesperese látta ezuttal is szíves vendégül.

— **A nagyheti szertartások énekes programja a székesegyházban.** Dominica in Palmis. — Virágvasárnap a barkaszentelésnél minden szigorú római choral szerint, úgymint Hosanna filio David (Mod. 7.) Graduale gyanánt (Responsorium) „Collegerunt”. In monte Oliveti (Mod. 8.) Sanctus, Benedictus. — A pálmagág szétosztása alatt: Pueri Hebraeorum (Mod. 1.) A körmenet alatt a hat antiphona helyett: „Mégváltó Királyunk” (dall. a XVIII. századból). „Gloria laus” choral. — Ingrediente Domino 4 szól. fk. Hallertól.

Szt. mise choraliter (III. choral mise.) Graduale: Tenuisti manum dexteram meam (Mod. 4.) Passio choraliter az „Officium Hebdomadae Sanctae-ból. — A Turba: 4 sz. férfiak Ett-től (Witt. Cant. ss. 100 old.) Offertorium: Improperium 4 sz. férfiak Führer R.-től. — Communio choral.

In Matutinis tenebrarum: Lamentációk, presbyterek éneklék choral szerint kíséret nélkül. — Canticum Zachariae 4. férfiak, (Falso Bordonii). — Miserere négyes férfiak Casciolinótól.

Nagyszürtők (márc. 31-én.) d. e. a szent mise változó részei: Introitus „Nos antem” choraliter (Mod. 4.) Graduale: „Christus factus est” 4 sz. férfiak Witt (Witt Cant. ss. nr. 81.) Offertorium: „Dextera Domini” choral (Mod. 2.) A szt. áldozás alatt: „Lauda Sion” vegyes kar 4 szól. Pange lingua a körmenet alatt choraliter.

A lábmősáskor: Mandatum novum 4 szl. férfiak Kothe után. — Délután: mint szerdán.

Nagypénteken: Minden, choraliter úgyszintén a passió a turbával együtt choraliter az „Officium Hebdomadae Sanctae-ból. Az adoratio Crucis alatt: Popule meus da Vittoria (Rothe Mus. sacra nr. 67.) A körmenethez: „Vexilla regis” (Rothe nr. 85.) Processio ad Sepulchrum Domini: Pange lingua; a szt. beszéd előtt: Ecce quo modo moritus justus 4 szl. férfiak Händl-től.

Délután predikáció előtt: Stabat mater négyeszl. férfiakra. — In Matutinis tenebrarum: Canticum Zachariae (Falso Bordonii) Christus factus est négyes férfiak Witt-től. Miserere mint fent. —

Nagyszombat: Mise Choraliter „Ps. Laudate Dominum” és Magnificat choraliter orgonakísérettel. — Este a feltámadásnál „Exurge” choraliter, a 138-ik zsoltár felváltva (Falso Bordonii) Te deum Regina coeli, Tantum ergo és Genitori choraliter.

Husvét vasárnap I.) „Ecce Sacerdos magnus” 4 szól. férfiakra Resch-től. II. Ünneplés husvét vasárnap sz. Mise Introitus, Graduale, Offertorium és Communioval a Kersch féle „Sursum Corda”-ból. Délután ünneplés teljes napi vesperas.

Hétfőn mint husvétvasárnapon.

Gyulafehérvár. 1904. márczius 24-én.

Resch L. György,

székesegyházi kántor és karvezető.

— **Konferencia beszédek és szentgyakorlatok.** Kath. férfiak, az Oltáregyesület és a Kath. Legényegylet tagjai számára tartott szentbeszéd a múlt héten nagyon látogatottak voltak. Úgy látszott, hogy kath. férfaink és nőink megértették a kor hívó szavát, mert a rendes órákban zsufolásig megtöltötték az apácák templomát. Legyen hála azért az Istennek a szép eredményért, kath. férfainknak pedig elismerés és dícséret a tanúsított buzgalomért. A konferencia beszédekét P. Antal győri karmelita, a főgimn. lelkigyakorlatait Áronffy lázársta atya tartotta.

— **A Kath. Legényegylet** ötödik népszerű előadását husvét előtt, a hatodikát husvét után fogja megtartani. Az ötödik előadás nagy gondal összejelölt mősora, mely ma virágvasárnap délután 5 órakor lesz az Európa szálló nagytermében, ezen pontokból áll: 1. Rákóczy imája, O quot undis, Mi popule. Éneklék: Lakner Erzs. és T. a Hős Kornélia k. a., harmoniumon kíséri: Resch L. György székesegyházi karmagy. 2. Szavai: Bigner Ida k. a. 3. A szociáldemokraciáról előadást tar: Fejér Gerő dr. főgimn. tanár. Az előadáson mindenkit szívesen lát és ezen úton is meghív az elnökség.

— **Értesítés az érettségi vizsgálatról.** A gyulafehérvári rk. főgimnáziumnál az 1903—1904. iskolaév végén megtartandó érettségi vizsgálatokra jelentkezni lehet f. é. április 15-ig. A jelentkezők kötelesek bemutatni összes bizonyítványukat az I—VII. ill. a VIII. osztályról, úgyszintén keresztlevelüket v. születés bizonyítványukat. Rendes tanulók jelentkezéskor 12 kor. vizsgálati díjat, magántanulók 24. kor. fizetnek.

Az igazgatóság.

— **A gyulafehérvári püspöki papnöveldében** tartandó tavaszi lelkigyakorlatok sorrendje: Virágvasárnap. 3/4 ó. Csend és magabaszállás; 5 ó. „Veni sancte”. 1/4 ó. Bevezető elmélkedés. 1/27. Rózsafüzér imádkozás magánosan. 3/47. Szentírás. 7 órakor vacsora, olvasmány, szentségátogatás, szabad idő. 1/29 órakor: Esti ima, lefekvés. Nagyhétfő. 5 órakor: Felkelés. 1/26. órakor Reggeli ima, szt. mise, csendes foglalkozás. 7 órakor; Reggeli. 1/28 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumokban. 9—

1/410 órakor: „Kempis” olvasása. (I. 21.) 1/210 —1/211 órakor: Szabad idő, készülés a szentgyónásra. 1/211 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumban. 3/412—12 órakor: Lelkiismeret vizsgálás a napirend megtartása fölött. 12 órakor: Ebéd, olvasmány, szentségátogatás, szabad idő. 2 órakor: Keresztút magánosan végezve. 3 órakor: „Kempis” olvasása. (I. 23.) utána lelkiolvasmány 3/44-ig. 3/44—4. órakor: Szentségátogatás. 4—5 órakor: Szabad idő, készülés a szentgyónásra. 5 órakor: Rózsafüzér magánosan, esetleg a kertben sétálva. 1/26 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumban. 3/47 órakor: Szentírás. (Máthé 24. fej.) 7 órakor: Vacsora, olvasmány, szentségátogatás, szabad idő. 1/29 órakor: Esti ima, lefekvés. Nagykedden ugyanigy. (Kempis: d. e. IV. 5, d. u. I. 24. Szentírás: Szt. Máté 6. fej.) Nagyszerda. 5 órakor: Felkelés. 1/26 órakor: Reggeli ima, szt. mise, csendes foglalkozás. 7 órakor: Reggeli. 1/28 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumokban. 9—1/410 órakor: „Kempis” olvasása. (I. 19.) 1/210—1/211 órakor: Szabad idő, készülés a szentgyónásra. 1/211 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumokban. 3/412—12 órakor: Lelkiismeret vizsgálás a napirend megtartása fölött. 12 órakor: Ebéd, olvasmány, szentségátogatás, szabad idő. 2 órakor: Keresztút magánosan. 3/43 órakor: Indulás a nagy templomba szigorú csendben. 1/26 órakor: Elmélkedés, megfontolás, följegyzés a muzeumokban. 3/47 ó. Szentírás. (Szent Pál Korinth. I. bv. 11. fej.) 7 órakor: Vacsora, olvasmány, szentségátogatás. Szabad idő. 1/29 órakor: Esti ima, lefekvés. A rózsafüzért és „Kempis” IV. 12. szabad idő alatt mondják, illetve olvassák. Nagyszürtők. 5 órakor: Felkelés. 1/26 órakor: Reggeli ima, elmélkedés, megfontolás. 1/49 órakor: Indulás a nagy templomba szigorú csendben, közös szt. áldozás. NB. A szt. gyónás kedden délután kezdődik. Gyónni — az elmélkedés idejét kivéve, bármely ájtatossági gyakorlat alatt is lehet. Kinek szt. gyónása valamely ájtatossági gyakorlattal összeesett, ezt utólag egyedül végzi el.

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult heti 12-ik számában „Püspök urunk Marosvásárhelyt” című közleményben sajnálatos sajtóhiba eszött meg be, a meányiben jelzett cikkünkben az jelent meg, hogy ő méltósága a marosvásárhelyi szent Ferenc rendű nővérek zárdájában felállítandó inter-nátus és kisedővő céljaira 2000 koronát adományozott. Ezen téves állítást ezennel Marosvásárhelyről nyert információ alapján helyreigazítjuk, mert öméltósága az említett intézmény céljaira nem 2000, hanem 20,000 koronát adott, a mi pedig tetemes különbség.

— **Iskolai ünnepély.** A esikmindszenti róm. kath. iskola tanítói kara és növendékei 1848. márczius 15-ikének emlékére folyó hó 20-án az ottani elemi iskola helyiségében lélekemelő, lelkes ünnepélyt rendeztek, mely igen nagyszámú közönség előtt folyt le. A növendékek hazafias dalokat és alkalmi szavakat adtak elő. Dénes Ignác tanító a márczius 15-iki eseményeket méltatta lelkes beszédben, Véger Ferenc Petőfi „Nemzeti dal”-át szavalta el igen határozatosan. Végül Kádár József plebános és iskola-széki elnök tartott lendületes bezáró beszédet. Az összegyűlt közönség a látottakkal és hallottakkal teljesen megelégedve, lelkes érzelmek között hagyta oda az iskola széreny hajlékát.

— **A kolozsvári egyetemi hallgatók Szent-Imre-Egyesülete** márc. hó 17-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgyát egy új tisztikar megválasztása képezte. A tisztikar a következőképen alakult meg: elnök lett Gyárfás Elemér jh., alelnök Kiss Menyhért jh., főtisztár Gáberdeén

Rezső, titkár Kolossi Márton jh., főjegyző Nusz-bek Lajos jh. okleveles gyorsíró tanár, jegyzők Maszaliés Ferenc jh. és Szász József jh., ház-nagy Sovány Jenő jh., alháznagy Buszek Gyula bh., pénztáros Molnár József, ellenőr Korbuly Leó, könyvtáros Elekes Márton, számvizsgáló bizottság elnöke Körödy Imre. Azonkívül meg 12 választmányi és 2 számvizsgáló bizottsági tagot választott meg a közgyűlés.

— **Pályatételek.** Az alsófehérmegyei róm-kath. tanítóegyesület a következő pályatételeket tűzi ki: 1. Hogyan lehetne a tanítóegyesületi vándorgyűléseket úgy megtartani, hogy abból az illető községre is tanulságos haszon származzék? 2. Minő befolyást gyakorolhat az iskola a család vallásosságára? Jutalom 20—20 korona. Határidő 1904. május hó 1. Gyulafehérvárt, 1904. március hó 24-én. Az elnökség.

— **Az idők visszatérnek.** Híres adminisztrátor volt az a bihari, aki kardéltre hanyattá az ellenzékelt. De híres Bach-luszar volt Bonyhádi, aki meg a tollakat is leszedette a kalapról és levágatta a pörgekalap karimáján túl terjeszkedő pantlikát is. A „Bonyhádi” nevet pedig azért választotta, mert szegénylette a lázadó Perzel Mor nevének viselését. Mindketten eltűntek a mulandóság forgatagában, de újra születtek utódaikban. Az egyiknek unokája jelenleg miniszterelnöke Magyarországnak, a másiknak a fia pedig elnöke a képviselőháznak. Ismétlődnek benő-k az elődök erkölcsi.

— **Csaló ügynök.** A hátszegi esendőrség egy Nacht Péter nevű országos szelhamost fogott el, aki egész Erdélyt bejárta és az Adria biztosító társaság, valamint a Gizella budapesti kiházasító egylet meghatalmazványait felmutatva, előlegeket vett fel és azokat elikkasztotta. A hátszegi esendőrös maga 1000 koronányi csalást derített ki, de a vármegye többi járásában körülbelül 6000 koronára rug a csalások száma. Az ügyészséghez napról-napra érkeznek feljelentések. Nachtot fogva tartják és a vizsgálatot a legszeleesebb körben megindították.

— **A palesztinai zarándoklatban,** melyet Woflka dr. v. püspök vezet a szent földre, egyházmegyéinkből mint értesülünk Takó János ditrói plebános is részt vesz. Hosszú utokra sok kegyelmet és szerencsés visszatérést kívánunk!

— **Nyilvános számadás.** A balázsfalvi róm. kath. templomra több adakoztak: a nagyenyedi takarékpénztár részvénytársaság 200 kor., a balázsfalvi takarékpénztár részvénytársaság 100 kor., özv. László Lászlóné Nagy-Iklód 50 kor., László József Nagy-Iklód 50 kor., özv. László Mártonné Brassó 20 kor., Esztégár Berta ivén 33 kor., Machleid Jenő gyógyszerész ivén 28 kor. 80 fill., Bethleni takarékpénztár 20 kor., Édeskuty L. kereskedő Budapest 20 kor., Deli Ödön ivén 14 kor., a tiszaruffi főszoigabiró ivén 11 kor. 40 fill., a lajosmizsei takarékpénztár 10 kor., Kostyál Ferenc gyógyszerész 10 kor., a debreceni új takarékpénztár 10 kor., a szolva-i főszoigabiró ivén 9 kor. 40 fill., Ottóvölgyi körjegyző ivén 7 kor., Müller János plebános 5 kor., a rózsavölgyi körjegyző ivén 4 kor. 40 fill., a rákospataki plebános 4 kor., Révész István plebános 4 kor., Vörösmarty Béla állomásfőnök 4 kor., Wagner József 3 kor., Kiss András plebános 3 kor., a sarudi plebániai hivatal 3 kor., Szőcs Jenő főszoigabiró ivén 3 kor. 70 fill., Gyenes Pál lelkész 2 kor., a szé-kelykeresztúri főszoigabiró ivén 2 kor. 5 fill., az abaujszéki körjegyző 2 kor., Bartalis János lelkész 2 kor., Juhász Károly 2 kor. Dr. Czille Balázs 2 kor., a rozsnói főszoigabiró ivén 1 kor. 20 fill., a vizaknai kir. járásbíró 2 kor., Denska János plebános 1 kor. Összesen 646 kor.

75 fill., melyért az egyházközség előjárósága há-lás köszönetét nyilatkozza.

— **A ki kertjét szereti, szep virágokat es kitűnő konyhakerti terményeket akar** az fedezze magzükségletét Mauthner Ödön es. és kir. udvari magkereskedésében, Budapest Rottenbiller-utca 33. A czég idei árjegyzékét, mely 225 oldalra terjed, kiváonatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általános ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virág-újdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

— **Páris sajtója.** A legtöbb újság nem a világ legnagyobb városában Londonban jelenik meg, hanem a minden tekintetben modern Párisban. A francia fővárosnak majdnem megegy-szer annyi az újságja, mint Londonnak. Páris-risban tavaly összesen 3790 hírlap és folyóirat jelent meg, 105-tel több, mint az előző évben. A „Petit Journal” jelent meg a legtöbb példányban. A „Petit Journal”-nál több példányban csak egy lapot nyomtatnak az egész vilá-gon: a kínai császár hivatalos lapját, melyet minden olvasni tudó kínai halandónak büntetés terhe alatt meg kell venni, ha a mennyei birodalom levegőjét szívja. Párisban kétszáznegy-venhat nagy napilap van. A krajeáros napila-poknak a száma majdnem ezerre megy. Az ut-cák reggeltől késő estig rikkancsok kiáltásaitól hangosak. Párisban az utcai újságarásoknak már regóta testületük van s nem egnek közülök igen szép vagyona van.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **A magyarországi I. és g. szertartású r. kath. papság Évkönyve és Népnaptára 1904. évre.** Szerkesztette az „Egyházi Közlöny” szerkesztősége. Kiadta az „Egyházi Közlöny” tulajdonosa: Gerely József. Nem hiába késett vagy két hónappal, de meg is érett alaposan, úgy, hogy kitűnően használható. Valóban bámu-latra ragadja az olvasót bőséges tartalmával és annak ügyes elrendezésével. Szép tiszta a kiál-lítása, helyes a formája, csinos a kötése. Elöl Szentséges Atyánk jól sikerült arcképe ékesíti. Utána naptári rész, jegyzésre alkalmasan beled-toldott üres lapokkal. Intenciók feljegyzésére több üres lap. Postai és teherszállítási tarifák jegyzéke; adók és illetékek árszabása, Budapes-ti szakorvosok névsora; országgyűlési képviselők név- és lakásjegyzéke; a nevezetesebb, megtekintésre különösen érdemes budapesti intézetek névsora s helye, stb. stb. Közben-közben egy sereg hirdetés. Utána valóságos világ-schematiz-mus, minden ország kath. püspöki megyéjének és főpásztorának nevével és rövid életrajzi ada-taival. A magyarországi schematizmus pedig olyan teljes minden püspöki megyéről, hogy az egyházmegyei schematizmust szinte fölöslegessé teszi. Befejezésül minden magyarországi r. kath. holikus papnak névjegyzéke betűsoros rendben és az illető lapszám pontos jelzésével, ahol cí-mei és állásai feltalálhatók. Valóban óriási szor-galommal és szemes gondnal készített munka. Ára kötve: 5 korona. Igaz lelkiismerettel aján-ljuk minden oltártestvérünknek a jelszen szer-kesztet „Egyházi Közlöny”-nyel együtt a megren-delésre. A Közlöny ára: 10 korona.

* **A közelgő hasvetti ünnepek** alkalmából felhívjuk a figyelmet a következő igen alkalmas ajándékkönyvekre: Jézus Élete. Irták: Gerely József és Kiss János dr., Schemacher Fülöp 75 festményéhez. Igen szép díszmü. Moleszkin kö-tésben 25, szkitogén kötésben 30 korona. Jézus Krisztus. Irtá. P. Didon, fordították Kiss János dr. és Sulyok István. Rézmetszetekkel és autotypi-

akkal. Az egyetlen mű, amelyben nálunk az újabb időben a díszes rézmetszetet merre alkalmazni a kiadó. Ára 90 korona. A szépről és szép-művészetekről. Esztétika. Irtá Kiss János dr. 144 képpel. Kötve 3 korona 50 fillér. Mindez meg-rendelhető Kiss János dr. egyetem tanárnál. Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5a.

* **Elmélkedések a legméltóságosabb Ol-társiszsentségről,** vagyis méltó előkészület a szentáldozáshoz, kath. hívek számára. Irtá P. Riedl Kázmér Jéz-t. atya. Magyarra áttette Ka-vács Jázon sz. nagy Vazul r. áldozópap. A ft. munkácségházam. hatóság jóváhagyásával. Ungvár, 1903. 16-r. 146 l.

CSARNOK.

Tóni látta.

Szöghajú és kék szemű füeska a kis Tóni. Mig társai vidáman futkosnak, úzik, hajtják a labdát, addig ő egyedül sétál. Karjait hátul össze-kulesolva mereng és néz azok felé az örökös hóval fedett magas hegyek felé. Játszani, nevetni még nem igen látta senki, de ha imádkozni kell oly szépen imádkozik, mint az a kis anyjai ott az oltárképen. A mellett tanul s oly jól áll a mohó tanulásszomj kinyomata azon a kis gyer-mekarcra.

A Szurul előhegységei között feküdt a kis falú, hol Tóninak szülei laktak. Százados tölgy-faerdők körözik, távolabb már a fenyőfa uralma kezdődik. Rohanó eserméyek kristálytiszta hab-jai futkosnak le a magaslatról, melyekben a pisztráng tanyázik s nagyokat ugorva kapkod a rovarok után. Egy-egy malom kerekének zaja, s távolabb a juhnyáj vezetó karának kolompja zavarja a csendet. Csak olykor vegyül bele egy-egy furulyaszó s a nyájörző ebeknek egy-egy rikkánása.

De az erdő, a szép erdő ezer meg ezer madárkájával búbajos hangversenyt rendez, á-lándó hangversenyt, mely csak akkor szűnik meg, ha leszáll az esthomály. Sőt az alól fekvő esa-ládból ekkor hangzik fel igazában a primadon-náknak, a fülemiléknek dala. Elhallgat ilyenkor a pásztor furulyája is s a sűrűség között rep-kedő éjjeli madár megbüvölve állapodik meg.

Ott a tisztáson van az erdőör lakása, kis lakás egy szobából és konyhából áll, de boldogság lakik benne. Négy kis gyermek két fiú és két leány játékatól hangzik a környék s a szor-gos szülők a napi lázasztó munka után felváltva esökölgetják magzataikat. Ez az ő boldogságuk.

A legnagyobbik Tónika, már 6 éves, a jövő ősszel iskolába készül. Növère Anna utánna tö-rekszik, 5 éves lesz. Ők a nagyobbak. A más kettő még kicsiny, alig jöhet emberszámba. Józsi 3 éves, és a legkisebbik még pólyákban van. Tóni és Anna játékatól hangzik a környék, vi-dám nevetésük messze elhallzik, a viszhang, még egy pajkos szajkó igyekezik utánozni őket és növelni a zajt.

Ha a tél beköszöntött, a patakot jégpán-czél szorítja le s a fák a havak súlya alatt re-csegnek, a kis család a kályha tüze mellett össze-szorul. Künn a távolból farkasordítás hallatszik, vége hossza sincs a sok mesének, történetnek, különösen Anca a szölgáló tud ilyeneket elbe-széli. A lobogó tűz lángja világítja be a szo-bát, áhitattal hallgatják a gyermekek, mignem nehéz léptek zaja hallatszik, az apa jön haza s többnyire hoz valami jó peccenyét, nyulat; egyszerű-mászor egy nagy ordasnak lefejtett bőrt. Van ujongás a kis lakban, a gyermekek bámulva állják körül az elejtett vadat.

De ha a fák levelei kifejtődtek s a tisztáso-

kon a virágok ezrei nyílnak, zsong a vad méhike, szól a rigó, cinke, kakuk, akkor Tóni egész nap kion van a ház körül, sőt távolabb is megyen. Mint az evet mászik a százados tölgyeken mókus után vagy a vadgalamb tollasodó fiait után.

Hiúz szeme mindent meglát, mindent felfedez. Megismeri a medve járásának nyomát, a róka és a borz odvait ismeri. Meg tudja mondani, merre felé fészkel a császármadar. Ha vasárnapként esinos ruhába öltöztette anyjával az órányi távolságra eső kápolnába megy akkor örvend csak igazában. A sz. mise alatt oly szépen imádkozik s énekelni is próbálgat az öreg kántor után. De az ének szavait nem tudván, csak dudolgat valamit.

Legnagyobb ellenségei, kiket szívből gyűlöl, a vadászok, kik a fát lopják vagy a vadállományt pusztítják. Sokat hallott édes atyjától azok felől, hogy mennyi kárt okoznak, hogy mily gonosz emberek. A mult télen történt, hogy azt a vad kinezésű Togyert apa rajta esipte azon, hogy öcet lőtt; már vállán cipelte, midőn megfogta. Jöttek a zsandárok és elvitték Togyert a közeli város börtönébe. Tóni látta, midőn elvitték. Verfagyasztó volt tekintete, szeme szikrázott és apa felé fenyegető karokkal azt kiáltotta: „Czine mintye”.

Tóninak álmait sokszor zavarta meg ezután Togyer. Felt, atyját féltette. Sokat hallott arról, hogy milyen erőszakos, verekedő az a Togyer. Sokat hallott beszélni, hogy mi történt 48-ban a környéken. Atyja kinevelte őt és fegyverére esapoit olyankor. „Ne felj, míg ép kezem, és a fegyverem megvannak, jöhet tiz Togyer ellenem.”

Szép juniusi délután volt. A nap felhőtlen égből mosolygott le, forró sugarai elől az árnyéka menekült minden élő lény. Az erdő fái a lombokat meglegyintette olykor egy kis zephyr, különben mozdulatlanul állottak, mintha mindnyájan álomba merültek volna. Olykor-olykor a sárga rigó füttentett egyet, mire a szajkó is elszolta magát, de újból esend lett, mely esend. A házörző kutyák szundikáltak a pítvarban, a kis putak a ház mellett esörgedezett, kristálytisza habjai között egy-egy apró halaeska uszált, majd elbujt a kövek alatt.

Tóni útra kel. Valami rejtett szándéka van. Testvérének sem szolt semmit, eloson a sűrűség felé. A multkor vadgalamb fészket fedezett fel s benne tojásokat. Megy, hogy elhozza a fiokákat, bizonyosára már eddig megnöttek, megtollasodtak.

Mint a hiúz, zajtalanul oson a sűrűségben. A tisztáson szeder és málna bokrok tövisei feltartoztatják, kíváncsian nézi a magasból egy-egy zöldtollú harkály, mely abba hagyja kopogását azon a százados tölgyön. Tóni tovább halad, jól ismeri az utat; tudja, hogy a tisztáson túl azon a nagy cserfán fészkel a vadgalamb.

Most már a fa alatt áll, felpillant a fának tetejére s maeskaüggyességgel kúszik fel a törzson. Óvakodik minden nesztől. Már a fának

ágait is eléri. Jó magasban van a fészek. Felfel pillant s újult erővel tovább kúszik. Most megpihen s körültekint a környéken. Fák lombjai fedik el a kilátást, de arra a tisztás felé szabad a kilátás.

„Jézus” kiált fel egyszerre s ugyan ezen pillanatban lövés dördül el s egy kiáltás, de csak egy: „Togyer, gyilkos!” „Togyer, gyilkos” viszhangozza a fa tetejéről s a gyilkos mintha villám sújtotta volna, halálsápadtan néz a hang felé s majd esendesebben rohan s tűnik el a sűrűben.

Tóni mintha eszt vesztette volna, nem kúszik, hanem esik le a fáról s rohan a tisztás felé, hol atyját látja elterülve a földön, vérpatak sugárzik, egy szót sem szol, csak egyet sóhajt és behunyja szemét.

Mintegy varázsütésre az erdő felébredt álmából. Heves szélroham szágúld a fák lomblyái között; ezernyi madárhang rikító, sivító hangzik fel, ijedten röpködnek a madarak a fák között; a róka kíváncsian dugja ki vörösese fejét odújából s egy felriadt nyul nagyokat ugorva bujkál a cserjék között.

Tóni fut, rohan az erdei lak felé. Mintha eszt vesztette volna, botlik a gyökerekben; a málna bokrok véresre karcokják, egy kiálló ág homlokán nagy véres nyomot hagyott, de ő nem lát, nem érez, fut, rohan, mignem az erdei lakhoz ér és felkiált: „anyám, anyám, apát meglötte Togyer” . . . ott a tisztásnál . . . én láttam, elfutott s apa ott fekszik s nem mozdul . . . vér ömlik ki belőle . . . sok ver.”

Megéjenkül a táj, az emberek futva rohanak a tisztás felé. Egyik a fájába fut a esendörök után. Már jönnek, hozzák az apát; nincs élet benne, kiszendvedt.

S Tóni sír és beszél a esendörök előtt. „Én láttam, ott voltam a nagy eserfán, vadgalamb fókák után . . . láttam,” hogy Togyer hirtelen előlépett s puskájával apámra lőtt. Apám mit sem félt, vállán volt a fegyvere: csak egy szót kiáltott, aztán a földre esett. Én nagyot kiáltottam s Togyer elfutott a sűrűség felé.

Togyert nemsokára elfogták. Nem istagadta a tettet Mintha eszt vesztette volna, bambán nézett maga elé, hagyta hogy bilinesbe verjék. Mint a gyilkos Káinra az Úr szava, úgy hatott reá a kis fiúnak magasból jövő hangja: „gyilkos, gyilkos”. Valami túlvilági boszú hangjának tartotta. Elvitték s bezárták. Míg kiszabadul addig, Tóninak is bajsa, s valahol úr lesz. Mert hát Tóni tanul s komolyan törekszik emberré válni. De vajjon megtanul-e végre valaha kacagni? Ki tudja?

Prokupek Sámuel.

A szerkesztő üzenetei.

M. J. Kemény dolgok és az a sajnos, hogy a mai reklámvilágban, nem egyedül álló az országban. Legtanácsosabb ajtó mutatni az ilyen firmának. Beszédjeikről meg lehet ismerni őket. Mi részünkről utánna nézünk a dolognak és ha alapos információt kapunk, legyen

meggyőződve, a korbácsot sem fogjuk kímélni tőle, mert elvtünk: fiat justitia aut percat mundus. Levelére és táviratára válaszolunk.

— Iy. Szolgálatára készen, minden ügy lesz, a mint kívánni méltóztatott csak, bizalom és bátorság. A szent tüzet ne engedjék kialudni. Üdv!!

TARTOS SZAGTALAN
Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!
AZONNAL SZÁRAD
A szoba azonnal használható
CHRISTOPH-LAK
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfesteknek és az olajlaknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fődí be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely esupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, emel-fogva nem fődí el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögméter (2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel azt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója.

== FŐRAKTAR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT

PÉNZ

MELLER LAJOS és TÁRSAI bankbizomány BUDAPEST, VI., DAVID-UTCZA 15. ● (Törvényszékiileg bejegyzett cég.) ● (Válasz bélyeg.)

4°-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzüzetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszcreten.

BANK- ÉS MAGÁNADÓSSÁGOK CONVERTÁLÁSA.

Értesítés.

Az alólirott nál (Kecskemét, XI. ker., 223. sz.) kapható Kozárv Gyula

„Descartes és szt. Tamás“

című hírneves munkája, mely a „Bölcs. Folyóirat“ pályázatán pályadíjat nyert, a m. k. tudományegyetem hittani kara pedig a Horváth-féle díjjal jutalmazta.

A terjedelmes és csinos kiállítású művet néhány napig míg csekély készletem tarti leszállított áron 2 K. 20 fillérért küldeni kész vagyok.

Kecskemét, 1904. márc. hó.

Kontz János.

Jegyzet: Szetküldés csakis postautóvittel.

A kinek

eladó **hirtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. Hattyu gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-örzs és tisztí-örvs-fele

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketiséget, fül-fájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzletünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat és átépítéseket** oleson elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos műfeszeti és iparművészeti intézet

Alapított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő eminenciája 67,898. szám alatt és Tolna Festetich Tiszlő gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császska Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertém

Templomfestés stilszerű, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szégyenesebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép	magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
	korona	25—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök bése van és egyszermind szabadisz. **toábbá** előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
----------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	---------

Poichromozott fa-szobrok,	magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
aranyozott széllel	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—